



Rav Moché Feinstein (1895-1986) a été l'un des plus importants décisionnaires du XXe siècle. Né en Biélorussie il s'établit à New York en 1936 où il devint une autorité hala'hique incontournable. Ses *Iguerot Moché* sont une compilation de ses plus importantes responsa.

Un principe inapplicable

## La peine de mort

*Si la Tora prévoit la peine de mort en théorie, les conditions pour la mettre en pratique sont presque impossibles à réunir en pratique. Pour Rav Moché Feinstein la peine capitale a essentiellement une fonction dissuasive, visant une prise de conscience de la gravité de la faute.*

### שו"ת אגרות משה חושן משפט ח"ב סימן סח

בענין עונש מיתה.

פורים תשמ"א. מעלת כבוד שר המדינה הנכבד והחביב עלינו מאד, יאריך השם יתברך ימיו ושנותיו וממשלתו בטוב ובנעימים.

[...] ועתה אשיב בקצרה, כי בעצם נאמרו בתורה עונשי מיתה לעבירות החמורות מאד כרציחת נפש אדם, ומיני גניבת אדם, ומיני עריות, ועל אחד שעובד עבודה זרה שהוא לשמש ולירח ולעץ ולאבן וכדומה שאז הוא מופקר לעשות כל מה שבלבו ממיני נבלות ואכזריות שבעולם שיבדו הרשעים לטובת עצמם, אבל לא היה זה מצד שנאה לעושי דבר הרע ומצד יראה לקיום העולם דעל זה איתא בגמ' (ב"מ פ"ג ע"ב) יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו והלכה כן כדפסק הרמב"ם (ה' חובל פ"ח ה"ט) וכל הפוסקים, אלא הוא שידעו האינשי חומר האיסורים אלו ולא יעברו על זה.

ומצד שני יש הדגשה על חשיבותו של כל נפש, ועוד חשבונות, ולכן נצטוינו שלדון דיני נפשות אינם כשרים אלא על פי סנהדרין שנסמכו לזה ואין סומכין לזה אלא לגדולים ביותר בחכמת התורה וגם גדולים בשאר חכמות, והיו ענוים מאד ויראי השם יתברך ושונאי ממון ואוהבי האמת ואהובים לבריות בזה שהם בעלי טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ודבורן ומשאן בנחת עם הבריות ולא יהא שום גנאי ולא שם רע עליהם ורחמנים ביותר. ומטעם זה אין מעמידין זקן מופלג בשנים שכבר נשכח ממנו קצת צער גדול בנים ולא מי שאין לו בנים שאולי חסר לו קצת רחמנות ויכעוס על העוברים יותר מדי. ואנשים גדולים וטובים אלו אין יכולים לדון אלא כשהם עשרים ושלושה סנהדרין, ולבד זה צריכין להושיב לפניהן שלש שורות גדולים בתורה מאד אך שעדיין לא הגיעו למדרגת הסנהדרין אבל קרובה להם שהוא שמירה גדולה כדי שלא יחייבו בטעות, דהא כשיהא נדמה לג' השורות שמזכין בטעות משתקין אותו ואין שומעין כלל את דבריו.

וכן לא שייך לדון דיני נפשות לחייבו אף מאומדנא היותר גדולה שבעולם אלא דוקא על פי שני עדים כשרים שאינם בכלל נוגעים בדבר [...] וגם צריך התראה וקבלת התראה וגם שיאמר בפירוש שאף שיודע כל זה הוא עובר, שלכן לא היה

נארע למי שיחייבוהו מיתה אלא אחד לכמה שנים, וגם לא אפשר לדון דיני נפשות אלא כשביהמ"ק היה קיים וישבו סנהדרין של ע"א שהם עוד יותר גדולים בלשכת הגזית בביהמ"ק שלכן לא דנו דיני נפשות אף במדינות שהיה רשות מהמלכות שידונו היהודים לעצמן בדיני התורה ומ"מ לא היה נמצא כמעט בכל הדורות רוצחים ביהודים מפני חומר האיסור ומפני מה שנתחנכו ע"י התורה וע"י עונשי התורה להבין חומר האיסור ולא סתם היו מתיראים מהעונש כענין של כל דאלים גבר. וכל זה הוא כשלא הופקר איסור הרציחה אלא שבשביל איזה תאוה גדולה או איזה מריבה על טענת ממון וכבוד עשה זה אבל מי שהורג נפשות מחמת שהופקר אצלו איסור הרציחה והוא אכזרי ביותר וכן כשנתרבו רוצחים ועושי רעה היו דנין למיגדר מלתא למנוע מעשה רציחה שהוא הצלת המדינה. והנני חותם בברכה לשר המדינה שינהל המדינה בצדק וביושר וגם במשפט הראוי כל ימיו ועוד יתגדל שמו בכל מדינתנו ארצות הברית.

### Responsa Iguérot Moché, 'Hochen Michpat Volume 2, Paragraphe 68

Au sujet de la peine de mort

Pourim 5741. Avec toute ma considération pour notre très cher **ministre**, que Dieu prolonge ses jours et sa mission politique, en bien et dans le confort.

[...] Je vais maintenant répondre brièvement; la peine capitale est mentionnée dans la Tora à propos de grands méfaits tels que le meurtre, l'enlèvement, certains interdits sexuels, l'idolâtrie du soleil, de la lune, du bois ou encore de la pierre et tout ce qui s'apparente à cela, car cela mène à être livré à tout ce que le cœur désire parmi toutes les perversions et la cruauté du monde dont les mécréants font usage poursuivant leur propre intérêt. Ce (l'instauration de la peine de mort) n'était donc pas le fruit d'une haine envers le transgresseur ou par souci de préserver les sociétés humaines du désordre, car à ce propos le Talmud énonce: que vienne le propriétaire (Dieu) de la vigne (la société humaine) et enlève les ronces (Traité Baba Metsia 83a) et la conclusion légale est fidèle à cette assertion selon la disposition légale de Maïmonide et de tous les décisionnaires. **C'est donc afin que les gens prennent la mesure de la gravité de ces méfaits et qu'ils ne les commettent point.**

Par ailleurs, on insiste sur l'importance de chaque individu et d'autres enjeux encore.

Pour infliger la peine capitale, nous sommes ainsi obligés de recourir au tribunal assermenté, c'est-à-dire composé des plus grands sages en Tora et en sciences profanes, des hommes très humbles qui craignent Dieu et détestent l'argent, poursuivent la vérité et aiment les créatures en ce qu'ils sont bons et humbles, des personnes de bonne compagnie et dont les paroles et le commerce sont paisibles et qui ne doivent supporter ni tare ni mauvaise réputation et doivent être magnanimes. Pour cette raison, un sage trop âgé qui en aurait oublié les labeurs de l'éducation ou celui qui n'a pas d'enfants et qui pourrait donc se montrer cruel ne peuvent siéger au tribunal. Et ces gens de valeur, bienveillants, ne peuvent siéger qu'à vingt-trois. En dehors de cela, trois rangées de sages proches du niveau des juges leur faisaient face et pouvait disputer une condamnation mais pas un acquittement. Aussi on ne peut statuer à partir d'estimations, aussi probables soient-elles, sans avoir recours à la parole de deux témoins valides, qui n'ont pas partie liée dans le jugement en question [...] aussi il faut avertir l'accusé et qu'il manifeste qu'il a bien entendu l'avertissement et que, malgré cela, conscient de la gravité de l'acte et de ce qu'il encourt, il transgresse. **De fait, la condamnation à mort n'était prononcée qu'en de très rares occasions.**

De plus la peine capitale ne peut être prononcée que lorsque siège le grand tribunal des soixante et onze juges au Temple, c'étaient les plus grands, c'est pour cela que même dans les pays où l'autorité laissait les juifs exercer leur propre justice, ceux-ci n'appliquaient pas la peine de mort. De toute façon, il ne s'est pas trouvé beaucoup de meurtrier parmi les juifs au cours de l'histoire étant donné la gravité de la faute, en étant éduqués fidèlement à la Tora et selon ses sanctions, ils comprennent l'importance de la chose et n'ont pas seulement peur du châtement.

Tout cela est valable si le meurtre n'est pas chose commune, qu'il est motivé par un motif quelconque et non par une cruauté qui aurait banalisé le meurtre ou que les assassins pullulent, car en ce cas, la peine capitale n'est plus d'aucune utilité car elle n'existe que pour dissuader.

Je conclus en bénissant Monsieur le ministre, qu'il puisse gouverner avec justice et intégrité et trouver les règlements adéquats tout au long de sa vie et que sa renommée grandisse dans notre pays, aux Etats-Unis.